

Onbeweeglijk roodborstje met mug in de snavel. Hero Moorlag

Zanglijster met wormen in de snavel. Hero Moorlag

Voerende vogels zingen alleen in de vroege ochtend

■ Jongen worden grootgebracht met langpootmuggen en rupsjes

De roodborst zit als een wassen beeld doodstil op de klinkers, roerloos, onbeweeglijk. Hij denkt dat wij hem zo niet zien. In de snavel hangen langpootmuggen, voer voor de jongen.

We blijven in de deuropening staan, minuten lang. De roodborst kijkt schuin omhoog, houdt ons in de gaten, maar beweegt niet. Wat een tactiek! Prachtig. Behoedzaam richt ik de camera en maak enkele foto's. Langzaam lopen we naar buiten. Dan sprint de roodborst over de klinkers en verdwijnt onder de klimopheg. Daar ergens moet het nest zijn. We gaan er niet naar zoeken. Je zou het kunnen beschadigen of in ieder geval het nest verstoren. De roodborst broedt in de heg bij familie De Vries aan de Zuidwoldigerweg. In

de ruime achtertuin wijst Jan de Vries op een groep jonge mezen. De koolmezen hebben in een van de nestkastjes gebroed. In de heg broedt een heggenmus. Achter in de tuin zingt een zwartkop. Tegenover de boerderij zingt een zanglijster in de hoge houtwal langs het oude kanaal. Nog geen tien jaar geleden zongen hier ieder jaar twee nachtegalen.

Zwartkop

Als de zwartkop niet zingt, is er iets aan de hand. Rond het oude kanaal in het Steenbergerpark tel-

de ik in mei vijf zingende zwartkoppen. De zang is bijzonder helder, onmiskenbaar. Nu is de zang een stuk minder geworden, want ook de zwartkop heeft het druk met het voeren van de jongen. Wil je een uitbundig vogelkoor horen, dan moet je bij het krieken van de dag door het park lopen. Dan hoor je zanglijster, zwartkop, merel, boomklever en roodborst nog luid zingen. De roodborstjes huizen vooral in de nu bloeiende braamstruiken. In de vroege ochtend laten de vogels nog even weten wat hun territorium is. Dat is een broedterritorium, maar vooral een voedselterritorium. Drie, vier of vijf jongen in een nest vragen van 's morgens vroeg tot 's avonds laat om voedsel. Jonge vogels zijn onverzadigbaar. Tussendoor eten de ouders af en toe ook, maar ze teren behoorlijk in. Niet vel over

been, maar hun vetreserve verdwijnt. En ze beginnen ook nog eens aan een tweede legsel. Een enorme prestatie van een stel ouders die er alles aan doen hun kroost groot te krijgen.

Meer muggen

Ligt het aan de afgelopen kwakkelwinter? Boven sloten en plaspen miegelt het van de muggen. Op post bij een dassenburcht moet ik meerdere keren met geurloze deet spuiten om niet lek geprikt te worden door muggen. In het veld en het bos vallen de vele soorten langpootmuggen op. Graspieper, boompieper in de heide en roodborst, zwartkop en gekraagde roodstaart in het bos profiteren. Je ziet ze jacht maken op vooral langpootmuggen. Maar je ziet ze ook met groene en witte rupsjes in de snavel. Fitis en tjif-

tjaf zoeken op de dunste takken van bomen en struiken naar deze rupsen. Dat doen kool- en pimpelmezen ook.

Let eens op langpootmuggen. De gangbare soort kent iedereen wel. Maar in het bos zie je ook een veel grotere soort met fraai geaderde vleugels en een mooie tekening op het achterlijf. Deze soort blijkt niet eens een Nederlandse naam te hebben. Dat bleek toen ik een foto op Waarneming.nl zette. Deze grote langpootmug is een flinke hap voor een voerende vogel, maar waarschijnlijk te groot voor het roodborstje. Die heeft enkele kleinere langpootmuggen in de snavel. Muggen en rupsjes genoeg dit voorjaar. Er moeten wel heel veel jonge vogels groot worden. ■

Hero Moorlag

RABBINGE

Zilveren maan

Het is heel droevig gesteld met de vlinders. Een inventarisatie op de ecoducten Suthwalda en Stiggeltie bij Zuidwolde leverde niet één dagvlinder op. Wel enkele tientallen Sint-Jacobsvlinders, dagactieve nachtvlinder, op Stiggeltie. Ze leggen eitjes op Jacobskruiskruid. Leden van Natuurvereniging Zuidwolde verheugen zich over het grote aantal zilveren manen in het beekdal van de Reest, onder meer bij Rabbinge. De zilveren maan is een parelmoervlinder. Op de foto peurt een zilveren maan nectar uit de bloemen van grote valeriana.

Zilveren maan. Hero Moorlag

Nogmaals De Oude Kene: vogels van het rietland

Vier weken geleden scheef ik op deze plaats over het mooie nieuwe natuurgebied De Oude Kene. Hier komen functionaliteit en natuurontwikkeling prachtig samen. Als opvangplaats voor rioolwater ten tijden van overvloedige regenval werd aan de boorden van het Oude Diepje een stelsel van opvangbekkens aangelegd. In deze opvangbekkens, die als het ware een meanderend systeem vormen naast de nieuwe bedding van het Oude Diepje, groeit overvloedig riet. En dat is geen toeval. De rietbeplanting in deze bekkens, vormen het zogenaamde helofytenfilter. Dit is een systeem waarbij moerasplanten (helofyten) in samenwerking met bacteriën rondom de wortels van deze planten, vervuild rioolwater kunnen zuiveren, voordat het op het oppervlaktewater komt. Riet is daar zeer geschikt voor. Dus zeker in dit gedeelte van het Oude Diepje is het riet bepalend voor het landschap. En vooral dat rietland trekt allerlei dieren aan, zoals rietvogels. Wanneer je de vogelgids erop naslaat, zijn er enkele namen waarin het woord 'riet' voorkomt. Rietgors, rietzanger en bosrietzanger, en laten al

Rietzanger op een rietstengel. Johan Vos

deze soorten nu juist óók in De Oude Kene voorkomen.

Twee rietzangers

Vanaf het vroege voorjaar is de rietgors al aanwezig om een territorium te bemachtigen, zodat hij een nest kan bouwen en tijdig

voor nageslacht kan zorgen. Hij is zeer herkenbaar, meestal zingt hij zijn eentonige deuntje hoog vanuit het topje van een rietstengel. Hij lijkt op een huismus, maar door zijn zwarte kopje (bij het mannetje) valt hij direct op tussen de gele rietstengels. De

rietzanger komt veel later in het voorjaar, meestal pas begin mei. Hij is een slagje kleiner dan de rietgors, veel slanker, en verder is hij het best te omschrijven als een KBV-tje, een klein bruin vogeltje. Het enige duidelijke veldkenmerk is een lichte oogstreep met een donkere wenkbrauw. Zijn zang is des te opvallender, zeer gevarieerd, veel wisselende ritmes, zonder duidelijke pauzes. Vaak vliegt hij tijdens het zingen even uit een rietstengel op, om er even later weer te landen. De laatste in deze rij is de bosrietzanger. Een slank bruin vogeltje met een lichte borst. Hij broedt in laag riet en kruidachtig struweel. Als de bosrietzanger zingt, doet dat denken aan de kleine karekiet. Veel herhaling van korte strofen, vaak begint hij met drie korte slagen: wit, wit, wit. De bosrietzanger zit meestal niet boven in een rietstengel, maar wat lager tussen de begroeiing. Met enig speurwerk vind je hem wel. En als het dan meezit, kijk je ineens recht in het rode zingende keeltje! ■

Hans Kruk,
boswachter Staatsbosbeheer